

Avdelning: Plan och miljö
Handläggare: Magnus Lindqvist
Telefon: 508 28 937
Fax: 508 28 808
E:post: magnus.lindqvist@miljo.stockholm.se

MHN 2007-03-22 p 18

Trafikbuller och planering III – Ljudkvalitetspoäng

Anmälan av rapport

Förslag till beslut

1. Godkänna anmälan av rapporten Trafikbuller och planering III – Ljudkvalitetspoäng.
2. Överlämna rapporten till Stadsbyggnadsnämnden, Trafiknämnden, Boverket, Naturvårdsverket samt Sveriges Kommuner och Landsting.

Gunnar Söderholm

Gustaf Landahl

Sammanfattning

Sedan flera år tillbaka har en arbetsgrupp med bl a Miljöförvaltningen, Länsstyrelsen och konsultföretaget Ingemansson Technology AB arbetat med projektet Trafikbuller och planering. Ett övergripande syfte har varit att utveckla och beskriva en metod för hur bostäder i trafiknära lägen kan utformas så att en god ljudmiljö uppnås även i bullerutsatta miljöer. En viktig del i arbetet har varit att lyfta fram goda exempel på bebyggelseutformning för att ge inspiration och vägledning.

Den utvecklade metoden bygger på vägning av positiva och negativa ljudmässiga faktorer till ett samlat sk Ljudkvalitetspoäng. I denna tredje rapport har systemet med Ljudkvalitetspoäng utvecklats vidare. I rapporten ges vägledning för metodens användning med beskrivning av den reviderade viktning som föreslås.

Bakgrund

I slutet av 1990-talet diskuterade Miljöförvaltningen, Stadsbyggnadskontoret och Länsstyrelsen behovet av gemensamma och tydliga bedömningsgrunder för trafikbuller vid byggande av bostäder. Diskussionen resulterade i att en arbetsgrupp bildades med uppgift att utarbeta sådana bedömningsgrunder. Arbetet utmynnade i rapporten Trafikbuller och

planering del I, som redovisades till Miljö- och hälsoskyddsnämnden 2000-04-04. Den innehåller dels förslag till bedömningsgrunder för trafikbuller vid bebyggelse i trafiknära lägen, dels en samling goda exempel med beskrivningar av hur trafikbullerfrågorna hanterats i olika planärenden inom länet.

Därefter vidareutvecklades och kompletterades materialet med en omfattande undersökning av hur boende i ett 40-tal nybyggda bostadsområden i länet upplever sin bostadsmiljö och de bullerbegränsande utformningar som genomförts. Med hjälp av intervjuer och enkäter insamlades uppgifter om hur de boende använder sina bostäder och deras upplevelser av störning i förhållande till bullerexponeringen och de olika lösningar som valts för att begränsa bullret. Resultatet visade att bullrets påverkan beror av ett flertal faktorer där tillgång till bullerdämpad sida och tysta miljöer inom bostadsområdet har stor betydelse. Med ledning av resultaten föreslogs en vägning av positiva och negativa faktorer till ett samlat sk Ljudkvalitetspoäng. Trafikbuller och planering II redovisades för Miljö- och hälsoskyddsnämnden 2004-03-02. Den grupp som arbetade fram rapporten var delvis densamma som tidigare, dvs Miljöförvaltningen, Stadsbyggnadskontoret, Länsstyrelsen, Ingemansson Technology AB kompletterat med Utrednings- och statistikkontoret samt byggföretaget NCC.

Resultaten från de båda rapporterna har givit möjligheter att dra slutsatser om hur bullerutsatt ny bostadsbebyggelse kan utformas för att begränsa exponeringen. I samarbete med bl a Sveriges Kommuner och Landsting har materialet spridits till kommuner runt om i landet och ett antal seminarier på temat har arrangerats. Vid dessa tillfällen, men även i andra sammanhang, har synpunkter och kommentarer inhämtats rörande systemet med vägning av positiva och negativa faktorer – Ljudkvalitetspoäng. Poängsystemet har prövats i olika befintliga och planerade bostadsprojekt.

Arbetsgruppen, bestående av Miljöförvaltningen, Länsstyrelsen och konsultföretaget Ingemansson Technology AB, upplevde att det med ledning av uppnådda erfarenheter och inkomna synpunkter fanns ett behov av att revidera och vidareutveckla ljudkvalitetspoängen. Det har resulterat i ytterligare en rapport som nu redovisas, Trafikbuller och planering III. I rapporten finns även en vägledning för metodens användning samt beskrivningar av den viktning som föreslås.

Diskussioner har under projektperioden förts med Stadsbyggnadskontoret. De har lämnat följande kommentar till metoden med ljudkvalitetspoäng.

En invändning mot metoden med ljudkvalitetspoäng är att den blir alltför resurskrävande jämfört med vanliga bullerutredningar och att den riskerar att medföra ökade utredningskostnader i bostadsprojekt. Metoden bygger på att ljudkvalitetspoäng beräknas för varje lägenhet, vilket är arbetskrävande och förutsätter ett underlag om lägenhetslösningar, som normalt inte

bestäms i planprocessen, särskilt inte i dess tidiga skeden. Metoden medför därför att det behövs ett mer detaljerat projekteringsarbete i tidiga skeden, vilket innebär ökade kostnader och risktagande för byggherrarna. Det är också olyckligt att poängberäkningssystemet missgynnar smålägenheter. Även i bullerutsatta lägen kan enkelsidiga smålägenheter klara bullerriktvärdena och ge en god miljö med hjälp av skärmande burspråk, ljuddämpade vädringsfönster och liknande lösningar. Metoden lämpar sig därför bäst som ett komplement till vanliga bullerutredningar i enstaka fall, i samband med uppföljning av bostadsbyggandet och som en frivillig fördjupning av kunskapsunderlaget för de byggherrar som vill belysa bullerfrågorna mer än vad som behövs ur planeringssynpunkt.

Kommentarerna diskuteras under förvaltningens synpunkter.

Rapporten

Rapporten inleds med en bakgrundsbeskrivning och diskussion om de motiv som finns för att bygga bostäder i trafiknära, bullerutsatta lägen. Ett avsnitt om bullrets hälsopåverkan har tagits fram genom samarbete med expertis från Arbets- och Miljömedicin vid Stockholms Läns Landsting. Därefter beskrivs förslag till planeringsmetodik med exempel på olika lösningar och en ingående beskrivning av den viktning som föreslås med en sammanfattande bedömningstabell där samtliga Ljudkvalitetspoäng redovisas.

Planlösningar, buller på gård/balkong, flera bullerkällor samt ljudnivå inomhus ger högst viktning i enlighet med slutsatsen att dessa faktorer har störst betydelse för den samlade störningsupplevelsen.

Bilagedelen består av en översikt av gällande bedömningsgrunder samt ett antal exempel på beräkning av Ljudkvalitetspoäng. Totalt beskrivs 15 olika exempel på bostadsprojekt och beräkning av de poäng som erhålls. Exempelen är en blandning av fiktiva, planerade och byggda bostadsprojekt.

Förvaltningens synpunkter

Diskussionen om hantering av trafikbullerfrågor vid byggande av nya bostäder aktualiseras alltmer i takt med den omfattande förtätning som sker i många tätorters centrala delar. Det finns flera motiv till att bebygga och förtäta centralt belägna områden med god tillgång till kollektivtrafik, bl a för att ge förutsättningar att minska trafikarbetet. Byggandet får dock inte ske på sådant sätt att det innebär risk för olägenhet och påverkan på människors hälsa. Trafikbuller är en viktig fråga som dessutom ofta behöver hanteras även utanför de större städernas centrala delar.

Projektet Trafikbuller och planering med det utvecklade hjälpmedlet Ljudkvalitetspoäng, har haft som övergripande syfte att beskriva hur bostadsbebyggelse i trafiknära lägen kan utformas för att möjliggöra en bra ljudmiljö för de boende. Varje planprojekt är unikt och måste bedömas utifrån givna förutsättningar.

Resultaten visar att det ofta är möjligt att åstadkomma bostäder med god ljudkvalitet även i bullerutsatta miljöer. Genom att beakta några grundläggande faktorer som tillgång till ljuddämpad sida, fullgod fasadisolering och planlösningar, kan dessa kompensera för höga bullernivåer på trafiksidan. Den ökade flexibiliteten som det innebär ger möjligheter till bostadsbebyggelse på platser där en strikt tillämpning av samtliga riktvärden för trafikbuller försvårar tillkomsten av bostäder. Dessutom med god boendekvalitet och utan hälsopåverkande bullerstörningar för de boende.

Poängsystemets konstruktion premierar viktiga positiva egenskaper såsom antal boningsrum mot ljuddämpad sida, fasadisolering och bullernivån vid vistelseytor utomhus. Enkelsidiga bostäder orienterade mot en sida där riktvärdena för buller överskrider bör som princip inte accepteras och har därför givits väsentliga poängavdrag som svårigen kan kompenseras med andra positiva faktorer.

Förslagen till planmetodik och Ljudkvalitetspoäng kan användas i de flesta bebyggelsesituationer. Men avsikten är att främst tillämpa metoden i centralt belägna områden där möjligheterna till alternativa lokaliseringar är begränsade. I mindre tätbebyggda områden är det betydligt lättare att i första hand lokalisera bebyggelsen till områden utan bullerpåverkan. Metoden är förhållandevis enkel att tillämpa och kan användas i planprocessens olika skeden för att ge underlag för bedömningar om ett projekt är genomförbart eller behöver omarbetas med avseende på bullerbelastningen. Det innebär inte några omfattande extra utredningar, utan skall istället ses som ett verktyg för bedömningar och för att undvika fördyrande justeringar i senare skeden.

Det ska påpekas att metoden med Ljudkvalitetspoäng inte innebär någon skärpning eller en förändrad inriktning gällande hantering av bullerfrågor vid byggande av bostäder. Istället ska de ses som ett hjälpmedel och verktyg för att åstadkomma goda ljudmiljöer även i områden med trafikbullerexponering. Det kan uppnås genom att förstärka de positiva faktorerna och så långt möjligt minimera de negativa. Exempelvis höga ljudnivåer vid den trafikutsatta sidan kan med detta synsätt kompenseras genom förstärkning av positiva faktorer som tyst sida och fasadisolering. Vissa faktorer går inte att kompensera för och bör därför alltid undvikas, såsom enkelsidig bebyggelse mot trafiken där riktvärdena för buller överskrider, eller undermålig fasadisolering.

Den viktigaste slutsatsen av rapporten är att det finns möjlighet att bygga bra bostäder i trafiknära lägen, förutsatt en väl genomtänkt bebyggelseplanering. Metoden med ljudkvalitetspoäng ska inte ses som ett obligatoriskt verktyg vid all bebyggelseplanering, utan ett stöd som vid behov kan användas i planprocessens olika skeden.

SLUT

Bilagor:

Bilaga 1 Trafikbuller och planering III - Ljudkvalitetspoäng.